

Štěpán, Ludvík

Slovenské pohledy na polskou literaturu

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. X, Řada literárněvědné slavistiky. 2002, vol. 51, iss. X5, pp. 138-139

ISBN 80-210-2811-4

ISSN 1212-1509

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/103013>

Access Date: 07. 12. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

nal v Petrohradě a Moskvě za velkolepého aranžmá a účasti nejvyšších představitelů Ruska, včetně přijetí u cara. Ťuččevovo svědectví je v knize podáváno především na základě jeho dopisů. Toto období je také dobou největšího zájmu českých překladatelů o Ťuččevovu politickou lyriku, vyjadřující jeho proslavné sympatie. Česko-ruské problematice věnuje autorka jako bohemistka nejvíce pozornosti. Záměrem o Ťuččevově recepci v Bulharsku a na Balkáně je v knize jen několik stručných zmínek, vymezujících dobu konce 19. a začátku 20. století, je binárním vztahům s českým prostředím i historií českých překladů básníka díla věnována důkladná pozornost. Je to ovšem dáno i skutečností, že Ťuččev pobýval opakovaně nejen v tehdy převážně německých Karlových Varech či Mariánských Lázních, ale že měl kontakt s českým prostředím i prostřednictvím své-

ho komorníka – Čecha Emanuela Tůmy, který u něho sloužil od r. 1839 až do básnickovy smrti. Ťuččev se vždy zajímal o osudy Čechů v Rakousku a s trochou hořkosti konstatoval fakt, který se projevil i na slovanském sjezdu r. 1867 – že totiž dorozumivacím jazykem Slovanů byla němčina.

Kromě zajímavých materiálů historiografických přináší kniha N. K. Žakové i důkladnou analýzu českých překladů Ťuččevovy lyriky, které se od počátku 20. století soustřeďovaly výhradně na básnickovu tvorbu reflexivní, milostnou, přírodní a filozofickou, v níž je ostatně těžiště jejího významu. Z moderních českých překladatelů oceňuje s drobnými výhradami především výbor Jiřího Mulače, jenž vyšel r. 1977 pod názvem *Vzdušná harfa*. Vydáním této knižní publikace se N. K. Žakové podařilo důstojně završit její dlouholetý výzkum.

Danuše Kšicová

SLOVENSKÉ POHLEDY NA POLSKOU LITERATURU

Shodou okolností podobnou žlutou obálku mají dvě drobné slovenské publikace ohlížející se na dílo velkého polského romantického básníka A. Mickiewicze a na slovensko-polské vztahy.

Sborník *Tvorba Adama Mickiewicza v medziliterárnem kontexte* (STIMUL, Poradenské a vydavatelské centrum při FiF UK, Bratislava 2000, 80 s.) je výsledkem mezinárodního semináře, který zorganizovaly Polský inštitút v Bratislavě a Katedra slovenských filológií Filozofické fakulty Univerzity Komenského v Bratislavě u příležitosti 200. výročí narození básníka. Jak připomíná redakční poznámka v úvodu, nešlo o syntetické pohledy na Mickiewiczovo dílo, ale o nastolení základních otázek spojených s ním v komparativním pohledu. Úvodní studie *Jozefa Hvišče Poézia Adama Mickiewicza v slovenskej literatúre (Premeny literárnej recepcie)* nastiňuje historii vlivu básnickovy poezie na slovenské čtenáře a autory, který začal od 30. let 19. století, a všimá si antologií i knih s překlady, ale rovněž pohledů literárních historiků a kritiků. Příspěvek *Ladislava Šimona Adam Mickiewicz a nemecká kultúra* hledá kořeny ovlivnění některých básnickových děl jeho pobytu v Německu a ve Švýcarsku, především pátá po rezonancích vlivu J. W. Goetha, a také nastiňuje recepci Mickiewiczových prací v německých překladech. *Marta Pančíková* se ve skici *Jazyková problematika prekladov Mickiewiczových diel do slovenčiny* pokusila o lexikální rozbory některých přeložených básní a o nastínění jejich translátologických problémů. Poetiku básně A. Mickiewicze z hlediska tema-

tických východisek a metaforického základu některých veršů se v referátu *Liryczna summa tęsknoty i samotności (o wierszu Gdy tu mój trup...)* snaží definovat *Jacek Brzozowski*. Závěrečná skica *Agnieszky Kríž Adam Mickiewicz i jego słoweniska tłumaczka Rozka Štefan* rozšiřuje slovensko-polské pohledy na básnickovo dílo o zamyšlení o překladech do slovinštiny (a nejen veršů Mickiewicze, ale rovněž Slowackého, Miłosze, Szymborské nebo Przybosze). Sborník doplňuje text literárně dramatického pásma o životě a tvorbě A. Mickiewicze *Zomrel na polnom lôžku*, které na závěr semináře uvedli studenti druhého ročníku bratislavské polonistiky a jenž vysílal i Slovenský rozhlas.

Sborník *Historické a kultúrne zdroje slovensko-polských vzťahov* (LUFEMA, Bratislava 2000, 198 s.) je shrnutím referátů, které zazněly na mezinárodních vědeckých konferencích v polském Cieszyně a v slovenské Bratislavě, jež organizovala Slovensko-poľská komisia humanistických vied. Konference byly prvními hmatatelnými veřejnými výstupy plodného systematického výzkumu polských a slovenských historiků, jazykovědců, literárních vědců a etnologů, jehož společným jmenovatelem je jednotný koncepční a metodologický postup při mapování kulturněhistorického vývoje, vzájemných vztahů a autonomní identity obou národů. A také završením první etapy koordinovaného postupu při práci na obou stranách.

Autoři rozdělili publikaci do dvou částí – *Národne povedomie a medzinárodné vzťahy a Sloven-*

sko-polské vztahy a súvislosti po roku 1918. V prvé se referenti soustředili např. na vývoj slovenského národního povědomí, chápaného z historického hlediska (Viktor Timura), na slovenský mesianismus a jeho úlohu při formování národního sebevědomí (Martin Homza), na kulturní aspekty při jeho utváření (Barbara Suchoň-Chmiel), na Stúrovu kodifikaci slovenštiny právě z hlediska procesu spějícího k národní identitě (Pavol Zigo) a na její odraz v meziliterárních souvislostech (Jozef Hvišč). Ve druhé části sborníku se autoři studií zabývali vlivem oslav výročí výrazných slovanských osobností Kollára, Palackého, Mickiewicze a Puškina na národoto-

vní proces (Daniela Kodajová), výzkumem lidové kultury (Ján Michálek), vlivem, jaký měly polské publikace na slovenskou etnologii v druhé polovině 20. století (Kornélia Jakubíková), obrazem Polska ve slovenském tisku v období 1918–1919 (Juraj Marušák), vztahem a spoluprací Jozefa Škultétyho s Poláky (Michal Otčenáš) a vývojem slovensko-polských vztahů v meziválečném období (Alena Bartlová). Sborník uzavírá soliterní závěrečná studie Jozefa Hvišče, vědeckého redaktora publikace, *Cieszyn v dejinách slovensko-polských literárnych vzťahov*.

Ludvík Štěpán

MEZINÁRODNÍ UKRAJINISTICKÝ SBORNÍK A STUDIE O KONTROVERZNÍM SLOVENSKÉM SPISOVATELI

Plodem IV. ukrajnističského kongresu, který se konal v Oděse roku 1999, je mimo jiné italský sborník (*Pagine di ucrainistica europea. A cura di Giovanna Brogi Bercoff e Giovanna Siedina*. Edizioni dell'Orso, Torino 2001, 220 s.), který shrnuje příspěvky k ukrajniským studiím ze zasedání Komise pro dějiny slavistiky, již předsedá známá italská slavistka a koeditorka recenzovaného svazku G. Brogi Bercoff. Zatímco první část sborníku je věnována stavu ukrajnističských studií a metodologickým margináliím, druhá část obsahuje původní ukrajnističské a srovnávací studie.

První část uvádí třicetistránková ukrajniská přehledová stať prešovských ukrajnisků Ljubyci Baboty a Mykoly Mušynky o ukrajnistice na Slovensku, jejích dějinách a současném stavu, pak následuje francouzská studie Antonie Bernard o stavu ukrajnistiky ve Francii, přehledová studie editorky Brogi Bercoff o přítomnosti ukrajnistiky na mezinárodních kongresech slavistů v letech 1929–1968; Wolf Moskovich píše anglicky o ukrajnistice v Izraeli, dva rumunští ukrajniské mapují stav oboru na univerzitě v Bukurešti, Helmut Schaller v pětadvacetistránkové studii analyzuje stav ukrajnistiky v Německu, B. Zinkiewicz-Tomanek píše o krakovské ukrajnistice v letech 1991–2001 a autor těchto řádků přispěl anglicky psanou studií o Mečislavu Krhounovi a jeho knize o Juriji Fedkovyčovi.

V druhé části najdeme srovnávací studii Rostyslava Radyševského (Kyjev, Kyjiv) Juliusz Slowacki e l'Ukraine, Michaila Robinsona (Moskva) M. S. Hruševského, la „Questione ucraina“ e l'élite accademica russa a Giovanni Siediny Una nuova epoca nella traduzione poetica ucraina: l'approccio di Mykola

Zverev alla Satira II, di Orazio. Značným přínosem je také publikace italské ukrajnistiky za léta 1991–2000.

Banskobystričtí slovakisté se v útlém sborníku (*Osobitosť literárnej tvorby Luda Ondrejova*. Univerzita Mateja Bela, Filologická fakulta, Banská Bystrica 2001, 73 s.) zabývají poněkud kontroverzním slovenským spisovatelem Ľudem Ondrejovem (vl. jm. Ludovít Mistrík, nar. 19. 10. 1901 v Slaně v Chorvatsku, zemřel 18. 3. 1962 v Bratislavě) u příležitosti stého výročí narození. Ondrejov proslul inklinací k naturismu a slovenskému mytologismu. Začal jako básník (Mámenie, 1936, Pijanské piesne, 1941), vynikl však spíše jako prozaik románovou trilogií o Jerušii Lapinovi Zbojnicka mladost (1937), Jeruš Lapin (1939) a Na zemi sú tvoje hviezdy (1950), z níž má největší uměleckou sílu první díl. Stal se postupně i významným autorem cestopisů a dětské četby. O synkretismu pohansko-přírodní a křesťanské filozofie píše v přítomném sborníku Milan Jurčo, který spisovatelovo dílo uvádí do souvislosti slovenské lyrizované prózy, Viera Žemberová srovnává žánrový typ dětské prózy u Henryka Sienkiewicze (Pouští a pralesem) a L. O. (Příhody v divočině, souborně 1956), Hedviga Kubišová studuje syntakticko-stylistický aspekt trilogie (expressivita, zvukomalebnost, paradoxnost, užívání idiolektu, archaismů, metafor a eufemismů), Peter Kováčik zajímavě píše o tzv. tvůrčím pobytu spisovatele v Čierném Balogu v 50. letech, který pro něj skončil takřka katastrofou (ocitl se tam v době pronásledování tzv. protistátní skupiny a byl svědkem tlaku režimu na rolníky), Igor Fudra ukazuje na podobu zhubnutí literárního díla (Ondrejov – Otčenáš).